

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW.422.24.2016.ES

Warszawa, 30 maja 2016 roku

**Pani
Anna Zalewska
Minister Edukacji Narodowej**

informuję, że do Rzecznika Praw Dziecka zgłaszają się rodzice zaniepokojeni zmianami zasad realizacji tzw. *edukacji domowej*. Spełnianie przez dzieci obowiązku szkolnego poza szkołą jest wyborem rodziców. Praktyka ta jest stosowana od początku lat 90-tych, ma zatem już swoją historię, a rodzice i szkoły doświadczenia w tym zakresie. Fundamentalną cechą tej formy nauczania jest organizacja procesu edukacyjnego dziecka przez rodziców/prawnych opiekunów oraz wybrane przez nich osoby.

W styczniu br. w Ministerstwie Edukacji Narodowej odbyło się spotkanie z udziałem rodziców dzieci realizujących obowiązek szkolny poza szkołą. Asumptem do jego zorganizowania były zmiany związane ze sposobem finansowania tzw. *edukacji domowej*.

Zmniejszenie środków finansowych, wydatkowanych przez szkoły na realizację zadań określonych przepisami art. 16 ust. 13 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (Dz.U.2015.2156 z dnia 2015.12.21), zostało uzasadnione przez resort edukacji naliczeniem ich w nadmiernej wysokości w stosunku do realizowanych zadań. W tej kwestii wyraziła również stanowisko Unia Metropolii Polskich (podczas procesu konsultacji *projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2016*). Wskazano, iż dotychczasowy sposób dysponowania subwencją oświatową pomniejszył pulę środków przeznaczaną na uczniów kształcących się w szkołach stacjonarnych.

26 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

Zmiany w sposobie naliczania subwencji spotkały się z krytyką rodziców edukujących dzieci w trybie art. 16. ust. 8 ustawy o systemie oświaty. Podczas spotkania, o którym wyżej mowa, przekazane zostały Pani Minister uwagi i refleksje dotyczące wielu aspektów organizacyjnych tzw. *edukacji domowej*. Spośród zagadnień, które wówczas wybrzmiały oraz tych zgłaszanych Rzecznikowi Praw Dziecka, można wyróżnić następujące kwestie:

1. Potrzeba doprecyzowania sposobu finansowania zadań szkół, których uczniami są dzieci spełniające obowiązek szkolny poza szkołą (zajęcia pozalekcyjne, zajęcia specjalistyczne, egzaminy kwalifikacyjne).
2. Standaryzacja egzaminów klasyfikacyjnych, przeprowadzanych w szkołach macierzystych.
3. Praktyka przekazywania rodzicom środków finansowych na organizację dodatkowych zajęć edukacyjnych lub zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów, wynikających z przepisów art. 64 ust. 1 pkt 2 i 6 *ustawy o systemie oświaty*.
4. Organizacja kształcenia dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi spełniającymi obowiązek szkolny poza szkołą;
5. Pojawianie się w przestrzeni edukacyjnej podmiotów, których funkcjonowanie ogranicza się wyłącznie do prowadzenia procesu edukacyjnego uczniów spełniających obowiązek poza szkołą. Podmioty te nie funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy o systemie oświaty, a często używają nazwy „szkoła”. Czy eksperymentalny charakter prowadzonej przez owe podmioty działalności nie wymaga określenia ich statusu w systemie oświaty? Czy używanie nazwy „szkoła” jest uprawnione?
6. Przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych on-line (dotyczy m.in. dzieci rodziców migrujących oraz tych, których miejsce zamieszkania znajduje się w znacznej odległości od siedziby szkoły, której są uczniami),
7. Rejestrowanie danych dotyczących tzw. *edukacji domowej* w SIO (tj. liczby edukatorów, placówek, uczniów).
8. Wprowadzania zmian w przepisach dotyczących tzw. *edukacji domowej* w sposób niezaburzający roku szkolnego (zmniejszenie subwencji od 1 stycznia 2016 roku nastąpiło w połowie roku szkolnego).
9. Rekrutacji do gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Uczniom realizującym obowiązek szkolny poza szkołą nie ustala się oceny zachowania. Przystępując do

procesu rekrutacji do klasy pierwszej gimnazjum poza obwodem szkoły oraz do klasy pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej znajdują się w położeniu mniej korzystnym niż pozostałe dzieci, gdyż w praktyce do kryteriów rekrutacji wprowadza się dodatkową punktację za ocenę zachowania. Taki stan wskazuje na nierówne traktowanie tej grupy dzieci.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 10 ust. 1 pkt. 2 oraz 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (j.t. Dz. U. z 2015, poz. 2086), zwracam się do Pani Minister o przekazanie informacji w powyżej wskazanym zakresie, a także dotyczących aktualnych ustaleń co do funkcjonowania tzw. *edukacji domowej*, podjętych w toku dyskusji ze środowiskiem rodziców nauczających dzieci w trybie art. 16 ust. 8 ustawy o systemie oświaty oraz dalszych planów przeprowadzania tych konsultacji.

Jednocześnie wnoszę o rozważenie możliwości zlecenia przez Panią Minister badań diagnozujących efektywność nauczania organizowanego w trybie art. 16 ust. 8 ustawy o systemie oświaty, w kontekście wyników uzyskiwanych przez uczniów z egzaminów zewnętrznych.

Profesor nauk humanistycznych
Marek Machulec